

[Schmidt.]

Forslag, og fra Tidspunktet for Udvalgets Nedsættelse maa der proklameres absolut Moratorium for Nordslesvig.

Saa vigtigt det er, at denne Likvidation finder Sted, saa er jeg dog fuldkommen klar over, at det ikke slaar til. Det er lige saa nødvendigt, som jeg allerede een Gang har sagt, ja vigtigere, at man lægger Sporene saaledes til Rette, at man for Fremtiden kan køre bedre end hidtil. Det er selvfølgelig ikke saa lige til paa alle Maader at komme i de rette Spor, nu hvor den nye Tid melder sig; men to Synspunkter maa efter min Mening følges meget mere, end det er sket indtil nu, og det er maaske en Fordel for Danmark, naar alt peger i den Retning, at man først i den nye Landsdel prøver de Veje, som man saa herefter vel ogsaa vil kunne anbefale for hele Landet. Det maa vel nu kunne ses fra alle Sider, at Bøndernes Vel er Landets Vel, og at Forholdene maa lægges til Rette derefter. Det kan vel ogsaa ses, at man ikke kan blive ved at lade Staten, det vil sige hele Samfundet, bære alle Byrder, hvor Landets Borgere er kommet i Nød, men at der maa finde en retfærdig Udligning Sted mellem de enkelte i Samfundet.

Jeg vil eksemplificere det paa det Forhold, der ubetinget er det vigtigste: Naar en Landmand stifter Gæld, som bliver indprotokoleret paa hans Jord, saa sker der dette, at Pengeinstituttet eller Kapitalen sætter sine Penge i Jorden, Bonden sin Arbejdskraft og sin Sjæl, som hænger ved Ejendommen. Viser det sig saa, at Gælden hviler paa falsk beregnede Forudsætninger, det vil sige, at den ikke kan forrentes, maa Skaden fordeles ligeligt, Bonden skal ikke være den, der skal bære det hele, da hans Indsats ubetinget er betydeligere end den, Kapitalen har gjort. Man er allerede inde paa disse Betragtninger, naar man i visse Tilfælde gør Renten konjunkturbestemt. Det er et Princip, der ubetinget har sin Betydning for Fremtiden og burde overvejes, for at man kan finde den rette Anvendelse. Ved Siden af maa man sørge for, naar Tvangsauktionen er uundgaaelig, at Familieprincippet værnes, det vil sige, at Familien faar en Chance for at beholde Ejendommen, hvor den enkelte ikke kunde holde den, som jeg før har krævet her.

Jeg tænker dog ikke blot paa Bonden, naar jeg mener, at Jordspørgsmaalet fremfor alt maa løses. Vel maa der skabes Betingelser for, at Landmanden ikke er højere bebyrdet, end at han kan svare Renter deraf, og Gælden maa ordnes efter lovbestemte Regler mellem Debitor og Kreditor, for at ikke hele Samfundet skal trykkes ned i Elendighed; men man maa ogsaa give Arbejderen lettere Adgang til eget Hjem med Havejord, saa han har noget at staa imod med i vanskelige Tider og ikke udelukkende er henvist til det offentlige. Jeg har gentagne Gange henvist til Betydningen af at søge ind paa denne Vej.

Selvfølgelig maa man tillige, som det er hævdet fra mange Sider, gøre alt for at sikre Landmanden en Pris for hans Varer, der i det mindste svarer til de Produktionsudgifter, han har. Dèr er det naturligvis af største Betydning, hvorvidt Verdensmarkedet staaar aabent for de danske Produkter, og det retter sig jo ikke efter Danmarks Ønsker. Men Danmark har desto mere Grund til at hævde sine egne Interesser og at udnytte alle de Muligheder, der er. Jeg kunde tænke mig i Modsætning til Hr. Blædel, at det tyske Marked kunde faa en større Betydning for Danmark, end det i Øjeblikket har. Det er dog en Kendsgerning, at det allerede nu har vundet i Betydning. Nordslesvig er særlig interesseret i dette Spørgsmaal, da det af egen Erfaring ved, hvad det tyske Marked betyder. Englænderen Bruce, som skrev Pjecen „Danmark venter“, har understreget, hvor skæbnesvangert det var at overskære disse Forbindelser. De maa vindes igen. Danmark maa være klar over, at nye Veje og afgørende Skridt netop for Nordslesvigs Skyld er nødvendige. Der maa rettes paa gamle Fejl og Forsømmelser, men der maa tillige skabes nye Grundlag, saa man kommer i Pagt med de Tanker, der vil komme til at beherske Fremtiden. De nye Veje vil til en vis Grad ligne dem, som Tyskland nu gaar, men Danmark har sin egen Fortid at knytte sig til, og der er meget i den, der kunde lede paa den rette Vej; helt fra Saxos Dage, da Odelsretten var gældende, til Bøndebefrielsen, Hedens Opdyrkning og alle Bestræbelserne for at lette Adgangen til Jorden. Det, det gælder om nu, er, at Bonden kan bevare Jorden i sine Hænder, og at Samfundsviljen